

KULTURA FIZYCZNA STUDENTÓW WYŻSZYCH SZKÓŁ PEDAGOGICZNYCH I AKADEMII ROLNICZYCH W DOBIE TRANSFORMACJI SYSTEMOWEJ W POLSCE W LATACH 1989-2008

W swojej pracy podjęłam próbę diagnozy fizycznej studentów w wyższych szkołach pedagogicznych i akademiach rolniczych, stawiając następujące pytania:

- Czy szkoły wyższe w ramach ustawowego obowiązku dbania o zdrowie, aktywność fizyczną młodzieży, studentów mają zapewnione warunki i czy mają stworzony system wychowania fizycznego, który sprostałby wymogom i wyzwaniom kraju, członka Unii Europejskiej?
- Czy mamy odpowiednie środki do prowadzenia procesu wychowania fizycznego w szkołach wyższych?
- Czy mamy system standaryzacji oceny wychowania fizycznego na uczelniach?
- Jakie jest zainteresowanie studentów proponowanymi formami aktywności ruchowej?
- Czy rozwój infrastruktury sportowej jest proporcjonalny do rozwoju uczelni, liczby studentów?
- Czy wychowanie fizyczne ma należyłą rangę w planach dydaktycznych (oceny, punkty ECTS)?
- Jaka jest kadra nauczycieli wychowania fizycznego oraz ich forma zatrudnienia i kwalifikacje?
- Jakie są minima programowe i ich realizacja w praktyce uczelnianej z zakresu obligatoryjnego wychowania fizycznego?
- Jaka jest rola Klubów Uczelnianych AZS w uczelniach (sekcje, sportowe, zajęcia fakultatywne)?

Cezurą początkową jest rok 1989, który nawiązuje do zmiany ustrojowej w Polsce, a miała ona wpływ na przebieg rozwoju kultury fizycznej studentów. Całość badań zamyka rok 2008.

Zakres terytorialny badań obejmuje następujące wyższe szkoły pedagogiczne i akademie rolnicze:

- Akademia Pomorska w Słupsku
- Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

- Wyższa Szkoła Rolnicza im. Haliny w Żabikowie (Luboń)
- Akademia Rolniczo-Techniczna w Olsztynie
- Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy
- Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu
- Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu
- Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie
- Akademia Podlaska w Siedlcach
- Akademia Rolnicza w Szczecinie
- Uniwersytet rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie
- Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
- Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie
- Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie
- Akademia Podlaska w Siedlcach

Celem badań było wprowadzenie w oparciu o refleksje teoretyczne i badania empiryczne oceny przeobrażeń jakie zaszły w sferze studenckiej kultury fizycznej w wyższych szkołach pedagogicznych i akademiach rolniczych, poprzez:

- Prześledzenie zmian, jakim podlegała kultura fizyczna w szkołach wyższych na tle przyjętych zadań i celów uczelni w procesie dydaktyczno-wychowawczym, w okresie transformacji ustrojowej w latach 1989-2008 w wyższych szkołach pedagogicznych i akademiach rolniczych
- Ustalenie relacji, jakie zachodzą między obecnym stanem kultury fizycznej, która zaspokaja indywidualne potrzeby oraz aspiracjami młodzieży akademickiej a właściwymi potrzebami w tym zakresie

Problem główny postawiony został w formie następującego pytania: *W jakim zakresie transformacja systemowa w Polsce po roku 1989 określiła kierunek i zakres przeobrażeń kultury fizycznej w wyższych szkołach pedagogicznych i akademiach rolniczych?*

W dysertacji starałam się przedstawić i poddać analizie stan i podłoże zmian w akademickiej kulturze fizycznej po przekształceniu systemu społeczno-politycznego w Polsce w 1989 r., a przez komparację ocenić przeobrażenia w ostatnich dekadach. Analiza zebranego materiału badawczego potwierdziła zakładaną hipotezę badawczą, że „przemiany zachodzące podczas transformacji systemowej po roku 1989 powinny wywołać procesy przystosowawcze w kulturze fizycznej studentów do funkcjonowania w nowej rzeczywistości ekonomicznej i

społeczno-kulturowej”. Przemiany społeczne, jak również prawne i ekonomiczne, doprowadziły do procesów przystosowawczych w dziedzinie m.in. kultury fizycznej, które umożliwiły jej funkcjonowanie w nowych uwarunkowaniach szkolnictwa wyższego. Skutkiem gwałtownych przemian życia społecznego na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych mimo wielu działań mających na celu dostosowania studenckiej kultury fizycznej do wymagań nowego stylu funkcjonowania było obniżenie się jej jakości. Doprowadziło to do zmniejszania się liczby studentów biorących udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych, zmniejszania się liczby studentów w strukturach AZS i zahamowania rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w badanych typach szkół. Studencka kultura fizyczna nadal ewoluuje, podlegając wielu nowym aktom prawnym i zmianom systemu kształcenia. Proces ewolucji trwa nadal, zarówno w zakresie sportu masowego, jak i wychowania fizycznego, sportu czy rekreacji w szkolnictwie. Przejście od centralnego systemu zarządzania kulturą fizyczną do mechanizmów gospodarki wolnorynkowej wymusiło szereg zmian pozytywnych (uatrakcyjnienie oferty kierowanej do odbiorców, samofinansowanie), jak też negatywnych (brak masowego dostępu do kultury fizycznej z powodu zubożenia).